

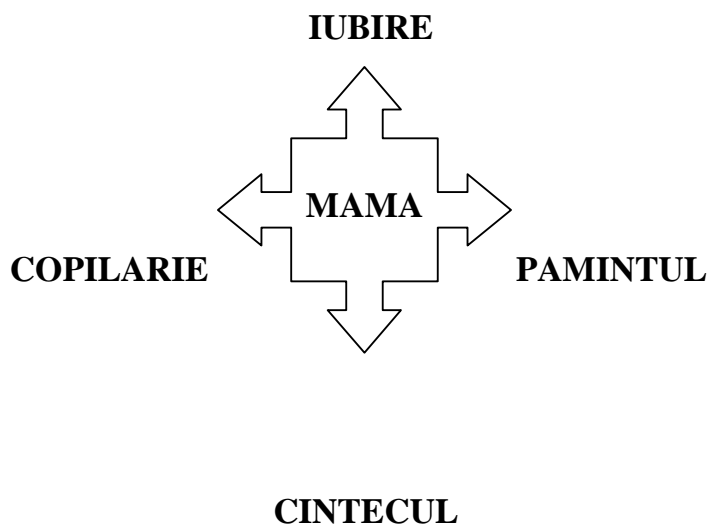
Motivul mamei in operele lui Vieru

Mama!Ce cuvânt înaltător ! Primul nostru cuvânt ! Ce sentiment de dragoste ne învaluie sufletul și un chip sfânt ne apare în fața ochilor atunci când îl rostim !

Orice copil, orice fiu vede în mama lui o ființă mareată, fără de păcat, puternică precum o stâncă în marea învolburată și totuși, în același timp, o fire blândă, o zână ce a coborât din tărâmul basmelor pentru a fi alături de noi.

Dragostea pentru femeie în sensul mai larg al cuvântului înseamnă de fapt , la Vieru dragostea pentru mama.

Mama care exprimă maternitatea este marele simbol și marea ei temă.Celelalte motive : copilăria , iubire , cântecul , pământul , patria se întretes într-un întreg , datorită acestui mic fir structurant.

“Faptura mamei” are , pentru Vieru o proecție cosmică :

“Usoara maica, usoara,

**C-ai putea sa mergi calcind
Pe semintele ce zboara
Intre ceruri si pamint”**

Mama traieste intre cer si pamint adica mereu in mintea lui.In poezia lui Vieru simbolul mamei are aceeasi ambivalenta ca si in cele ale marii si pamintului: viata si moartea sunt correlative.Nasterea inseamna iesirea din pintecul mamei;moartea inseamna reintoarcerea in pamint.Mama este simbolul adapostului,caldurii ,dragostei si hranei care pe parcursul vietii poetului il insotesc.

Si pentru Vieru si pentru Blaga fericirea s-a nascut la sat . Femeia muncita , Mama , isi plimba doar faptura intre slujba , Dumnezeu si real, slujba tacerii de piatra si slujba piinii la cuptor.Fara a se evedentia , Mama poetului a crezut neincetat in Dumnezeu si aceasta credinta a ajutat-o:

**“Mama mea viata intreaga
A trait fara barbat
Singuri pre erau in casa
Ploi cu grindina cind bat”**

Aceste versuri exprima ca mama lui chiar daca a trait fara barbat nu s-a lasat dar a luptat pentru a supravietui si acele ploi cu grindina care semnifica tristetea , durerea si necazul ea lea trait singura fara a apela la ai ciuva ajutor.Poetul o reaminteste pe mama in termini atat de simpli , incit poate fi tradus in orice limba.La fel de frumos el o descrie ca cum creste piinea in cuptor.Vorba unui prozator : “El scrie despre mama sa ca la gura cuptorului cind se face piinea.Mama ca motiv fundamental al creatiei lui Vieru cunoaste diferite intruchipari stilistice – de la confesiunea directa ,abia ascunsa in

mantia versului pina la compararea mamei cu niste lucruri cum ar fi patria , pamintul si altele. In general poetul isi cere scuze pentru o vina care nu-i apartine.

El isi cere scuze de la mama ca nu a putut la timp sa-I multumeasca , s-o ajute la timp , sa-I imparteasca durerea si bucuria . Dar in real mama lui nu era asa de necajita si singura cum el o descrie. Izvorul vietii tuturor fiintilor este mama .Acest izvor este cel mai frumos si cel mai voluminos, din care pornesc multe riuri care tin de el toata viata.Fiind toata viata in atentia mamei, impartind impreuna bucuria, tristetea si obiceiurile.La fel in poezia lui Vieru exista notiuni de iarna prin aceasta in primul rind el vrea sa redeva motivul scurgerii timpului ireversibil pe de alta parte poetului ii este greu sa-si aminteasca de iarna deoarece dupa cuvintele lui cind el scrie despre iarna el isi aminteste de frigurile Siberiei unde au fost deportati mii de basarabeni.

Chipul mamei ne cheama la ea ,supararea si nelinistea ne-o alina si de multe ori chiar si bolile ni-le vindeca .Unde nu sar afla omul el isi aminteste de pamintul natal de casa care sunt aproape de chipul mamei.Mama in viata omului detine virful emotiilor.Citind poeziile lui Grigore Vieru in cel mai primul rind ne amintim de mama noastra si ne dam seama ca intradevar ea ne-a dat viata ne-a educat ne-a invatat sa deosebim binele de rau,dar noi la rindul nostru trebuie sa-i acordam atentie si ne tinind cont de situatie s-o ascultam pentru ca ea ne doreste doar binele si de aceea reactiile fundamentale ale liricii lui Vieru-miscarile solemne ale sufletului reflectat spre mama este ca si miscarile ciclice cosmice se aduna intr-un centru nuclear.

Din alta parte privind Vieru abordeaza motivul mamei dind nastere si unei discutii pe tema “restringerii”, apoi a reluarii – uneori nu tocmai fericite – a temelor. Aici este oportun sa explicam ca limitarea motivului mamei a avut o semnificatie deosebita, poetul sustragindu-se constient si ingenios “datoriei” de a evoca “artistic” cuceririle si aspirarile omului sovetic binefacerii “prieteniei popoarelor” si altor teme si sarcini prevazute de hotaririle de partid si de indicatiile forurilor conducatoare. Asta pe de o parte. Pe de alta parte, chiar in contextual reluarii insistente a motivului poetic al mamei, scriitorul proceda in fiecare poezie in mod original, punea in lumina semnificatii noi ale motivului, depunea eforturi cuvenite pentru a nu se repeat, aceasta reusindu-i de cele mai multe ori.

Ca si in poezia pentru copii, in creatia sa pentru adulti G. Vieru pornea de la sacralitatea ori poate mai curind de la sacralizarea unor finite si adevaruri pe care literatura “realismului socialist”, nereusind sa le lichideze definitiv, le trece cu ostentatie pe un plan secundar. Mama nu incearca, desigur, sa fie mama, dar in epoca imediat postbelica rolul ei revenea, in mare, Patriei.

In literatura est-pruteana Emilian Bucov a dat expresie pregnanta acestei stari de spirit, socialiste si ...nu tocmai omenesti in conditii cand proslavirea patriei sovietice de necuprins se facea cu scopul de a minimaliza importanta patriei mici, a bastinii noastre, a limbii stramosesti etc.: “Patria –mama ti-I gindul si fapta...”.

In acest context Vieru a afirmat poetic si profund polemic : “Mama, tu esti patria mea !”

Abordeaza acest motiv si alti poetie de la noi, unii realizind opere foarte bune, dar Vieru a lucrat cu tenacitatea mesterului care isi propuse rasturnarea unei mentalitati si intronarea unui adevarat cult pentru mama, care – spre deosebire de patria sovietica – era in adevar una, unica si –

principalul – alta de cit imperiul de necuprins . Ne vedem obligati sa citam din pozia lu Bucov “ Dezrobirea “:

“Patrie sovietica-
nemarginire
de munti ,de ape ,de cimpii,
cum sa cuprind
in cuvintul *iubire*
noianul de indragostit,
bucuria de fiu !”

E tirziu sa-i reprosam autorului.Noi intentionamsa punem in lumina schimbarea de optica in cazul lui Grigore Vieru , care venea sa glorifice mama adevarata, nu una de impromut:

“Mama,
Tu estipatria mea!
Crestetul tau – virful muntelui
Acoperit de nea.
Ochii tai –
Mari albastre.
Palmele tale –
Araturile noastre...”.

Poezia lui Grigore Vieru despre mama avea o misiune si un efect revolutionar. Acest efect a fost cu atit mai mare , cu cit poetul proceda absolut firesc. In multe poezii mama este anume si numai mama Dochita de la Pererita , prin referirea la care autorul exprima sentimentele adinci si puternice , care sunt si ale noastre si ale tuturor.

**“Eu inaintea mamei
am suflet vinivat –
iubirea pentru dinsa
cu bratul am furat...”**

ni se destainue el in poezia “ In fata mamei “.Personajul liric “furase” din dragostea pentru mama si “daduse” cele furate , bineinteles, iubitei.Vieru pune in lumina altruismul mamei , jertfirea benevola a acesteia de dragul fiului:

**“Oh, iubirea-mi mama
mai mult tot saracea,
dar furtul ca nu-l vede
ades se prefacea”.**

Venise insa clipa cand din dragostea fiului pentru mama ramine nimic , si atunci mama porneste pe urma fiului,

**“Stringind cazute fire
de dragostea si dor”.**

I le aduce aceluiasi fiu , ca sa se intimple – in urma idilei de pina acum – o drama :

**“ In par, stralucitoare,
iubita-mi si le-a prins
... Sa nu ma vada nimeni,
cu sufletul am plins”.**

Atare poezii nu pot sa nu influenteze cititorul, sa nu-l incite la meditatie, sa nu-I sugereze un comportament etic pilduitor in relatii cu mama, si nu numai.

Alta data Gr. Vieru dezvaluie – intr-o singura imagine deosebit de cuprinzatoare si de sugestiva – altruismul desavirsit al mamei prin mijloace alegorice sau parabolice , dupa cum e cazul poezia *Pasarea* :

**“Cind s-a intors
la puii ei cu hrana,
gasise cuibul gol si
si amutit.
L-a cautat
pin’ii albise pana,
pin’ cind in cioc
seminta a-ncoltit”.**

Aceasta e mama adevarata , cu grija ei maternal mistuitoare , ce transpare dintr-o imagine concreta , plastica , proaspata si impresionanta.

Daca am privi pasarea ca patrie iar puii populatia ei atunci demonstram ca patria I-a nascut pe copii dar ei la rindul lor trebuie s-o apere , s-o respecte , s-o imbunatateasca. Dar ei au lepadat-o din cauza ca dorintele nu le satisfaceau si ei au preferat o patrie straina. Mama totusi nu I-a uitat , I-a cautat dar puii nu au dorit sa se intoarca.Dar acea seminta semnifica durerea unei rani lasate in sufletul mamei care pina la sfirsit dispare incoltindu-se in cioc. Penele albe semnifica scurgerea timpului ireversibil in nadejdea reintoarcerii puilor.

Din alta parte putem proivi aceasta situatie ca cind puii cresc ei pleaca din cuibul parintesc ,la fel si oamenii devenind maturi parasesc casa parinteasca si se stabilesc cu locul in viata. Mama stiind ca copii sunt cele mai scumpe

finite pentru ea nu poate suferi acest fapt si mult timp este chinuita de tristete de speranta ca ei se vor intoarce.

Asemenea situatie o putem observa comparind florile si albinile. Floarea este mama care doreste doar binele copiilor sai ,care sunt albinile. Dar cu venirea toamnei albinile atipesc iar floarea ramine singura si asteapta ca albinile sa se intoarca pina cind nu vine iarna , adica moartea. Floarea devine alba si moare la fel cu o durere in suflet care sunt radacinile care vor ramine mereu in pamint si-I vor aminti de copii ei.

Grigore Vieru cultiva si poezie distructiva unde mama se dovedea la fel de grijulie, in alt mod, oarecum rhetoric : *Catre fiu mama*

“Cada frunza-n vint –

Stele ard ceresti!

Singur tu nu esti,

Dulcele meu sfint.

II

Tot ce-I sus, de ram

Tot ce-I departat,

O, fiu rourat,

Ne e noua neam.

III

Intre doi prea spini

Sa n-ai ochi tristi,

Liber sa te misti

Intre doua piini”.

Am zis “oarecum” rhetoric , deoarece poezia are forma de *zicere* , evedentiata si in titlu , dar pe parcurs Grigore Vieru se exprima eminent poetic , prin imagini adecvate autenticei creativitati.

Intrucitva similar procedeaza poetul in *Cinstea proverbelor*.

Aici mama ii da fiului povete directe , insa foarte frumos alcatuite, gindul fiecareia fiind fprofund , iar forma – atragatoare.De exemplu:

**“Prin noua Patrie cea dulce
Intiul fa carare,
Ca cel sculat mai dimineata ,
Acela e mai mare”**

Sau

**“De aur sa nu-mbraci vreodata
Cununi stralucitoare,
De n-ai purtat pe frunte
Cununa de sudoare”.**

Cu fiecare strofa a acestei inspirate poetice “povete” mama ii propune fiului – si noua, cititorilor, - un intreg program etic intemeiat de experienta milenara a poporului nostru:

**“De nu stii cum, sau nu ai vreme
Zidi o casa noua,
Cu-a ta suflare incalzeste
Pe acea de-I parinteasca”**

**“Poti fi de aur plin, dar daca
In casa n-ai un leagan,
De noi se prinde atunci uritul**

Si cite nu se leaga!”

**De-intirzie in primavara
Sa vina ciocarlia,
Arunca-ti inima in ceruri
Si-nveseleste glia”.**

Numai urmind un atare “program”, fiul se poate simti om.Ori acesta e visul de totdeauna al carei mame iubitoare. Poetul gaseste forme dintre cele mai originale de glorificare a virtutelor mamei .La un moment dat ea parca ar inceta sa fie ceva material , devine esenta aceea ce domina intreg cosmosul, intreg universul ca in “Faptura mamei”.

Sacralizarea mamei , investirea ei cu calitati etice alese, scoaterea din rindul fiintilor ordonate sunt permanente ale creatiei viereae.Concomitent iau nastere poezii in care fiul isi exprimarecunostinta pentru tot ce a insemnat si inseamna mama:

**“Maicuta mea: gradina
Cu flori,cu nuci si mere ,
A ochilor lumina,
Vazduhul gurii mele!
Maicuto, tu:vecie,
Nemuritoare carte
De dor si omenie
Si cintec fara moarte!”**

(Mi-e dor de tine , mama)

Dorul de mama nu se stinge in tiniretea personajului liric.Pretuirea sacrificiului mamei este cauzata de o viata intreaga a fiului reconusator:

**“O stea mi-atinge fata
Ori poate-a ta naframa.
Sunt alb *batrin aproape*,
Mi-e dor de tine, mama”.**

Acestea si multe altele poezii despre mama adeveresc o lume de sentimente si idei care formeaza bogatia poeziei lui Grigore Vieru , constituind in acelasi timp o incercare grea pentru autor: aceea de a fi de fiecare data original , nou, surprinzator nu numai in “idee”, dar si expresie.De cele mai multe ori Grigore Vieru reuseste sa fie astfel.In creatia sa mama este un simbol cu multiple semnificatii etice si sociale . Ea este o alta Maica Marie, un inceput a toate cite sunt , devenind Muma insasi.Patrie, plai, grai, izvor si alta realitati primordiale sunt sugerate , la Grigore Vieru, prin simbolul mamei.

- 3 -

Grigore Vieru are o metafora care este numai a lui: oplaneta pe jumătate rasarita de dupa zarea pamintului.Clara probabil, reala, misterioasa si aproape.

Liviu Damian

**Om cu merite , ca si noi, dar mai multe.
Om cu pacate , ca si noi, dar mai putine.**

Aureliu Busuioc

Viziunea lui asupra lumii nu este statica , ci poetica , in schimbarile innoitoare ciocnindu-se patimile , noul si vechiul.

Alexandru Mihailov

**Prin creatia lui Grigore Vieru traditia poetica ramaneasca isi continua
devenirea , traindu-si propriul destin. Nici un alt poet din generatia ca aceasta
traire nu este atat de autentica si de intensa.**

Tudor Chiriac

**Folclorul si traditiile populare conjugate in mod organic si firecs cu valorile
perene ale literaturii nationale si universale stau la temelia creatiei lui Grigore
Vieru .**

Haralambie Corbu

**Blind si viteaz , traditionalist si modern , Grigore Vieru ne-a dat o Albinuta
pentru intreaga Romania de azi si de mine.**

Eugen Coseriu

**... Poetul a revitalizat vechi modalitati expresive , mai intii duiosul cintec de
leagan , nascatorul “curateniei” omenesti si saditorul linistit al bunatatii la
copii,apoi simbolul , parabola si sentinta.**

Victor Craciun

**Poezia lui Grigore Vieru refuza definitiile , sparge recipientele verbale si arata
la fiecare lectura mereu alta , mai variata si incomoda regulilor frazeologiei.**

Ion Hadirca

... Va cunosc opera de multi ani , an facut chiar si un curs despre ea cu studentii de la romana din facultatea noastra . Am fost cu totii fascinati de poezia dumneavoastra.

Claus Heitman

Bibliografie :

- 1. Aprecieri proprii –Introducere**
- 2. Ion Ciocanu – “ Literatura romana contemporana din Republica Moldova” , Chisinau 1999 , pag.108-112**
- 3. Grigore Vieru – “ Biblioteca scolarului .Aprecieri critice”
Pag.336-350**

Sumar:

- 1. Aprecieri proprii**
- 2. Motivul mamei in viziunea lui Ion Ciocanu**
- 3. Aprecieri critice**